

Έκθεση «Οι θησαυροί του Λυκείου Ελληνίδων Σύρου, με τη φωτογραφική ματιά του Δημήτρη Βαμβακούση»

Κείμενο-φωτογραφίες Χρήστου Θανόπουλου

Η έκθεση έλαβε χώρα στην Αίθουσα Τέχνης Γ. και Ε. Βάτη, στο ισόγειο του Δημαρχιακού Μεγάρου Ερμούπολης από τις 25 Μαρτίου έως τις 17 Απριλίου 2023. Παραδοσιακές ενδυμασίες από την πολύτιμη συλλογή του Λυκείου Ελληνίδων Σύρου (Λ.Ε.Σ.) φορεμένες από μέλη χορευτές και φίλους του Λ.Ε.Σ., φωτογραφήθηκαν από τον Δημήτρη Βαμβακούση, με μεγάλη ευρηματικότητα, φαντασία, σεβασμό και αγάπη, σε παραλίες, αρχοντικά, οικίες, κήπους, εξοχές της Σύρου, πάντα σε συνάρτηση με τον τόπο προέλευσης των ενδυμασιών. Το αποτέλεσμα της πολύμηνης ομαδικής προσπάθειας είναι εντυπωσιακό. Την επιμέλεια της έκθεσης είχε η Γενική Ταμίας - Έφορος καλλιτεχνικών εκδηλώσεων Λ.Ε.Σ. κ. Ειρήνη Πλυτά - Δεκαβάλλα. Υπεύθυνες ιματιοθήκης Εθνικών Ενδυμασιών είναι η κ. Άννα Γκιούλη - Κουκή (Α' Αντιπρόεδρος και Έφορος Ιματιοθήκης), ενώ

Συνέφορος Ιματιοθήκης Λ.Ε.Σ. είναι η κ. Αθανασία Χάλαρη. Η εκδήλωση υποστηρίχθηκε από το Δήμο Ερμούπολης – Σύρου. Υποστηρικτές επίσης, ήταν: ο κ. Αθανάσιος Μαρτίνος (παραχώρησε το χώρο της Αγ. Παρασκευής), ο κ. Δημήτρης Κοσμάς (Πρόεδρος «Λέσχης Ελλάδος»), η κ. Αναστασία Καραμολέγκου (Ιππικός Όμιλος Κυκλάδων), η κ. Δέσποινα Ρούσσου, ο κ. Σπύρος Χάλαρης (Ξενοδοχείο "Αρρολονian Palace" και η Λέσχη Φωτογραφίας Σύρου.

Το Λύκειο των Ελληνίδων Παράρτημα Σύρου, ιδρύθηκε με την προτροπή της Μεγάλης Κυρίας και φεμινίστριας Καλλιρρόης Παρρέν και εγκαινιάστηκε στην Ερμούπολη από την ίδια στις 16 Απριλίου 1915. Είναι το πρώτο περιφερειακό Παράρτημα, μετά την ίδρυση του Κεντρικού Λυκείου Αθηνών (1911).

Επί 108 χρόνια υπηρετεί τους σκοπούς του καταστατικού του, δηλαδή τη διάσωση, διαφύλαξη και διάδοση των Εθνικών μας Παραδόσεων και την προάσπιση των δικαιωμάτων Γυναίκας, Μητέρας και Παιδιού.

Με εθελοντική εργασία, αφοσίωση και αγάπη οι εκάστοτε διοικήσεις διεκπεραιώνουν τις εσωτερικές του λειτουργίες και εποπτεύουν το πλήθος παιδιών, εφήβων και ενηλίκων που παρακολουθούν τα προγράμματα εθνικών χορών, ζωγραφικής, κ.α. Έχει ταξιδέψει εκτός Σύρου και Ελλάδος και οι χορευτικές ομάδες έχουν αποσπάσει βραβεία και διακρίσεις.

Το Λ.Ε.Σ. διαθέτει πλούσια ιματιοθήκη, εθνικών ενδυμασιών διαφόρων περιοχών, ανδρικών και γυναικείων. Κάποιες από αυτές είναι αυθεντικές, μαζί με τα αντίστοιχα κοσμήματα, ενώ κάποιες είναι ακριβή αντίγραφα.

Ο κ. Δημήτρης Βαμβακούσης γεννήθηκε στην Ερμούπολη, όπου ζει και εργάζεται στο Δήμο Σύρου – Ερμούπολης. Με τη φωτογραφία ασχολήθηκε από νεαρή ηλικία. Καθοριστικό ρόλο έπαιξαν τα μαθήματα φωτογραφίας από τον δάσκαλο και μετέπειτα φίλο του Πλάτωνα Ριβέλη. Έχει λάβει μέρος σε ομαδικές εκθέσεις φωτογραφίας και έχει διακριθεί. Τον Αύγουστο του 2020 πήρε μέρος στο open call MOMUS – Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης με θέμα την πανδημία COVID-19 και η δουλειά του επιλέχθηκε, μαζί με αυτήν άλλων 75, ανάμεσα σε 370 φωτογράφους. Είναι μέλος του Δ.Σ. της Ομοσπονδίας Ερασιτεχνικού Θεάτρου Αιγαίου (Ο.Ε.Θ.Α.), της Φωτογραφικής Λέσχης Σύρου και του Θεατρικού Πολιτιστικού Ομίλου «Απόλλων» Σύρου, όπου την δεκαετία 1990–2000 ήταν υπεύθυνος του φωτογραφικού τομέα του ομίλου και συντόνισε στην Ερμούπολη την οργάνωση των εκθέσεων «Δημήτρη Χαρισιάδη», «Κώστα Μπαλάφα», «Πλάτωνα Ριβέλη» και τις «Συναντήσεις Συριανών Φωτογράφων». Έχει επιμεληθεί σκηνογραφικά θεατρικές παραστάσεις, λευκώματα και θεατρικά προγράμματα στο Ερασιτεχνικό Θέατρο. Η σχέση του με το Λ.Ε.Σ. ξεκίνησε

από τα παιδικά του χρόνια, συνεχίστηκε με τα μαθήματα ζωγραφικής της Μαρουσώς Κοτσαλάκη, που τον συνέδεσε στενή φιλία.

Πολύ εντυπωσιακή η φωτογραφία ενδυμασίας Οπλαρχηγού, με τον αυθεντικό βελούδινο χρυσοκέντητο επενδύτη «ντουλαμά», τις κόκκινες περικνημίδες, ποζάρει ο κ. Φώτης Καλκαβούρης πάνω σε άλογο και μπροστά στο ιερό συριανής εκκλησίας. Το βλέμμα τραβάει η Νυφιάτικη ενδυμασία Μακεδονίας (Γιδά Ημαθίας), με το χαρακτηριστικό κάλυμμα κεφαλής που θυμίζει αρχαιοελληνική περικεφαλαία και ποζάρουν «Νύφη» η κ. Μαρία Τζιμπιμπάκη και «Αρραβωνιασμένη» η κ. Ελευθερία Κορφιάτου, μπροστά σε οικία του Σα Μιχάλη. Πολύ ενδιαφέρουσα η ερυθρογάλαζη ενδυμασία Μάνης, με το κιτρινόμαυρο μαντήλι. Ποζάρει η κ. Γεωργία Νομικού και άλλες δύο κυρίες μπροστά σε καμάρα πέτρινου αρχοντικού στα Τάλαντα. Η εξόχως αριστοκρατική ενδυμασία Αμαλίας δίνει αέρα υπερηφάνειας. Ποζάρει στον κήπο συριανής εξοχικής κατοικίας η κ. Κατερίνα Αξαιοπούλου. Οι Παριανές κυρίες, με τις χαρακτηριστικές μαντήλες, έχουν έντονο νησιωτικό ύφος. Ποζάρουν οι κ. Αφροδίτη Κουκή και Άννα Χρήστου, φωτογραφημένες σε στενά της Άνω Σύρου. Συναρπάζει η παραμυθένια ενδυμασία Μυκόνου (τύπου πυργοδέσποινας) με το μακρόστενο μαύρο βελούδινο χρυσοκέντητο κάλυμμα κεφαλής, που θυμίζει καλή νεράϊδα. Ποζάρουν οι κ. Ειρήνη Παραβάλου και Νικολέττα Ρούσσου, μπροστά στον ανεμόμυλο του Βορνά. Η κιτρινογαλαζωπή ενδυμασία Άνδρου, με τη λευκή μαντήλα δίνει ένα τόνο χαράς. Ποζάρουν η κ. Μαρία Κουκή και η κ. Μαργαρίτα Αγγελοπούλου – Ζαμπώνη, μπροστά σε ξωκλήσι και δίπλα στη θάλασσα. Υπέροχες οι σαρακατσάνικες στολές, οι ενδυμασίες από Θράκη, Κέρκυρα, Κρήτη, κ.α.

Η Αστική ενδυμασία Σύρου με το γαλαζωπό μεταξωτό υποκάμισο, το βελούδινο κεντητό επενδύτη και το κωνικό κάλυμμα κεφαλής φοράει η κ. Μαριλία Βαμβακούση. Η ενδυμασία παρουσιάστηκε από το Λ.Ε.Σ. στις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Ο κ. Βαμβακούσης μάς τόνισε ότι: «Η πραγματική ενδυμασία της Σύρου είναι εντελώς απλή, χωρίς ιδιαίτερα στολίδια, με λιτό κέντημα στον κορμό, φαρδιά φούστα και είναι συνδυασμός γυναικείας φορεσιάς Άνω Σύρου και Βάρης. Είναι εντυπωσιακό ότι από τη συλλογή παραδοσιακών ενδυμασιών του Λ.Ε.Σ. απουσιάζει η ενδυμασία Τήνου, αν και είναι το πλέον γειτονικό νησί» ...

Το Λύκειο των Ελληνίδων (ΛΤΕ), ιδρύθηκε από την Καλλιρρόη Σιγανού – Παρρέν (πρωτοπόρο του φεμινιστικού κινήματος και του εθελοντισμού στην Ελλάδα) και άλλες έξι γυναίκες της πνευματικής ελίτ της εποχής τους, στο πρότυπο των ευρωπαϊκών Λυκείων – Λεσχών. Σημαντική υπήρξε η συμβολή του στη χειραφέτηση των γυναικών και την παροχή ίσων ευκαιριών στην εκπαίδευση, στην υγεία και την εργασία. Το ΛΤΕ

αναδείχθηκε σε πρότυπο σωματείο με καθοριστική συνεισφορά στην περαιτέρω πολιτιστική ανάπτυξη της ελληνικής κοινωνίας. Διαθέτει τη μεγαλύτερη συλλογή πλήρων ελληνικών παραδοσιακών ενδυμασιών, που φθάνει τις 2.000. Το ΛΤΕ ηγείται δικτύου 55 παραρτημάτων στην Ελλάδα και 14 γραφείων στο εξωτερικό, στον Ελληνισμό της διασποράς. Από το 1935 στεγάζεται σε ιδιόκτητο κτίριο, στην οδό Δημοκρίτου 14 (κεντρικό κτίριο) στο Κολωνάκι.

Η ιδρύτρια Κ. Παρρέν, γεννήθηκε το 1859 ή 1861 στην Κρήτη. Κατά τη διάρκεια της Επανάστασης του 1866–69, η οικογένειά της, μαζί με Κρητικούς πρόσφυγες, κατέφυγε την Αθήνα. Η Κ. Π. σπούδασε στη Σχολή Σουρμελή, στον Πειραιά, στη Γαλλική Σχολή Καλογραγιών και στο Αρσάκειο, από όπου αποφοίτησε με άριστα το 1878. Δίδαξε στα ελληνικά παρθεναγωγεία Οδησσοῦ και Αδριανούπολης. Επιστρέφοντας στην Αθήνα παντρεύτηκε τον Ιωάννη Παρρέν, γαλλοαγγλικής καταγωγής, δημοσιογράφο, από την Κωνσταντινούπολη, ιδρυτή του Αθηναϊκού Πρακτορείου Ειδήσεων. Η συναναστροφή της με προσωπικότητες στο φιλολογικό της σαλόνι, επέδρασαν καταλυτικά. Εξέδιδε από το 1887 μαζί με εκλεκτές συνεργάτιδες έως το Νοέμβριο του 1917 την «Εφημερίδα των Κυριών», το πρώτο γυναικείο έντυπο στην ελληνική επικράτεια. Το 1892 κυκλοφορούσαν 5.000 αντίτυπα, εντός και εκτός Ελλάδος. Πρωτοστάτησε σε δράσεις για το γυναικείο ζήτημα (υποβολή στην κυβέρνηση Τρικούπη 2.850 υπογραφών γυναικών υπέρ της γυναικείας εκπαίδευσης, διεθνή εκστρατεία για τον πόλεμο του 1897, με τη συνεργασία της Ενώσεως των Ελληνίδων). Το 1918 εκτοπίστηκε στην Ύδρα για τις πολιτικές της πεποιθήσεις. Είχε πλούσιο συγγραφικό έργο: «Ιστορία της Γυναικός», 3 τόμοι, «Η ζωή ενός έτους», «Επιστολαί Αθηναίας προς Παρισινήν» (1898), «Τα βιβλία της Αυγής» (τριλογία μυθιστορημάτων, κάποια μεταφράστηκαν και δημοσιεύτηκαν στη Γαλλία), «Η νέα γυναίκα» (τρίπρακτο δράμα που παίχτηκε από τη Μαρίκα Κοτοπούλη, 1907), ταξιδιωτικές εντυπώσεις από Σουηδία, Ρωσία, ΗΠΑ. Οι θέσεις και οι δράσεις της Παρρέν καθορίστηκαν από την πίστη της στην ανάγκη εξασφάλισης παιδείας και εργασίας για τις γυναίκες, ως βασικών προϋποθέσεων για την πνευματική και πολιτική τους ισοτιμία και χειραφέτηση. Δημιούργησε το «Κυριακόν Σχολείον» για εργάτριες και υπηρέτριες (1889), το «Άσυλο της Αγ. Αικατερίνης» και το «Άσυλο των Ανιάτων» (1892), ενώ συνέβαλε στην ίδρυση της Ενώσεως Ελληνίδων (1895), στο πλαίσιο της οποίας λειτούργησε η Οικοκυρική και Επαγγελματική Σχολή. Συμμετείχε σε γυναικεία συνέδρια στο Παρίσι (1889), Σικάγο (1893), Παρίσι (1900, 1914). Το 1908 η Ένωση των Ελληνίδων συμμετείχε στην ίδρυση του Εθνικού Συμβουλίου Ελληνίδων.

Το 1921 με πρωτοβουλία και διοργάνωση του ΛΤΕ πραγματοποιήθηκαν στην Αθήνα το Α' Εθνικό Γυναικείο Συνέδριο και η Α' Οικοκυρική και Βιοτεχνική Έκθεση. Η Κ. Παρρέν πρωτοστάτησε στην συγκέντρωση υπογραφών Ελληνίδων, με αίτημα την παροχή δικαιώματος ψήφου στις γυναίκες, πείθοντας και τον πρωθυπουργό Δ. Γούναρη να τοποθετηθεί θετικά. Το ΛΤΕ οργάνωσε ποικίλες εκδηλώσεις, στη διάρκεια των πολεμικών αναμετρήσεων («Εορτές του Σταδίου», κ.α.), με στοχευμένες δράσεις για τη γυναίκα και το παιδί. Της απονεμήθηκε ο Χρυσός Σταυρός του Τάγματος του Γεωργίου Β', αργυρό μετάλλιο από την Ακαδημία Αθηνών και πλήθος διακρίσεων. Ανακηρύχθηκε ισόβια πρόεδρος του ΛΤΕ. Απεβίωσε τον Ιανουάριο 1940. Ο Δήμος Αθηναίων τίμησε τη μνήμη της τοποθετώντας την προτομή της στο Α' Νεκροταφείο Αθηνών το 1992.

Η μεγάλη συλλογή εθνικών ενδυμασιών του Λ.Ε.Σ. είναι πραγματικός λαογραφικός και πολιτιστικός θησαυρός. Συγχαρητήρια στον κ. Δημήτρη Βαμβακούση, το Λ.Ε.Σ., το Δήμο Σύρου – Ερμούπολης και όλους τους συντελεστές της μοναδικής έκθεσης!

Βιβλιογραφία

- Κείμενα έκθεσης «Οι θησαυροί του Λυκείου Ελληνίδων Σύρου, με τη φωτογραφική ματιά του Δημήτρη Βαμβακούση»
- <https://www.lykeionellinidon.com>
- <https://dance-pandect.gr> η-φορεσιά

